

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-701/25 - 1

Kohtuasi C-701/25

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

5. november 2025

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Rīgas apgabaltiesa (Riia regionaalne kohus, Lāti)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

9. oktoober 2025

Apellant ja kostja esimeses kohtuastmes:

SIA Graudu sabiedrība

Menetluse teine pool ja hageja esimeses kohtuastmes:

Grainexport SA

[...] [märkus menetluse kohta]

Rīgas apgabaltiesa (Riia regionaalne kohus, Lāti)

KOHTUMÄÄRUS

Riia, 9. oktoober 2025

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija (Riia regionaalne kohus, tsiviilkolleegium):

[...] [kohtu koosseis]

on kirjalikus menetluses analüüsinud võimalust esitada Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotlus Grainexport SA alustatud tsiviilasjas, välisriigi vahekohtu tunnustamise ja täitmise nõudes, mille osas on menetlus pooleli Rīgas apgabaltiesa (Riia regionaalne kohus) tsiviilkolleegiumis, ja mis jõudis sinse

kohtu menetlusse määruskaebusega, mille SIA Graudu sabiedrība esitas Rīgas pilsētas tiesa (Riia linnakohus, Lāti) 19. juuni 2025. aasta otsuse peale.

Põhikohtuasja vaidluse ese ja asjaolud

- 1 Äriühing Grainexport SA (edaspidi ka „hageja“), kelle registrijärgne asukoht on Šveitsis, ja piiratud vastutusega äriühing SIA Graudu sabiedrība (edaspidi ka „kostja“), kelle registrijärgne asukoht on Lātis, sõlmisid 10. novembril 2021 lepingu [...], millega SIA Graudu sabiedrība võttis kohustuse müüa ja tarnida ning Grainexport SA võttis kohustuse osta ja võtta vastu 4087,600 tonni Lāti nisu hinnaga 294,14 eurot/tonn, mille üleandmine pidi jääma ajavahemikku 15. november kuni 31. detsember 2021.

Teravilja ei transporditud õigeaegselt Riia sadamast. Grainexport SA ei saanud ei soetatud kaupa ega ettemakset tagasi.

Pooled pöördusid vaidluse lahendamiseks Grain and Feed Trade Associationi (Teravilja- ja söödakaubanduse assotsiatsioon; edaspidi „GAFTA“) vahekohtusse, kes tegi 20. märtsil 2024. aastal vahekohtuotsuse, mille kohaselt peab Grainexport SA saama äriühingult SIA Graudu sabiedrība tagasi 1 535 814,38 eurot, millele lisandub aastane intressimäär 5,5%, mida tuleb arvestada kord kvartalis alates 3. märtsist 2022, ning vahekohtu lõivu ja kulud vastavalt vahekohtuotsusele lisatud arvutuskäigule. Vahekohtuotsus jõustus.

- 2 Rīgas pilsētas tiesa (Riia linnakohus) 19. juuni 2025. aasta otsusega rahuldati Grainexport SA hagi ja tunnustati GAFTA vahekohtuotsust.
- 3 SIA Graudu sabiedrība esitas Rīgas pilsētas tiesa (Riia linnakohus) otsuse peale määruskaebuse väites, et vahekohtuotsuse tunnustamine ja täitmine oleks vastuolus nõukogu 17. märtsi 2014. aasta määrusega (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (edaspidi „määrus nr 269/2014“).
- 4 Rīgas apgabaltiesas (Riia regionaalne kohus) alustati 7. juulil 2025 määruskaebuse menetlemist.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus pidi nimetatud menetluses otsustama ainult seda, kas välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamiseks ja täitmiseks esineb takistusi.

Ent eelotsusetaotluse esitanud kohtul on sanktsioonide täitmist käsitlevate õigusnormidega seotud kohtuasjade puhul samuti kohustus võtta omal algatusel vajalikud meetmed nimetatud imperatiivse õigusnormi täitmise tagamiseks.

[4.1] [Rīgas apgabaltiesa (Riia regionaalne kohus)] käsutuses olevast teabest nähtub, et hageja osakapital kuulub täielikult äriühingule United Grain Company (edaspidi „OZK“), samas kui OZK osakapitalist 50% pluss üks aktsia kuulub Venemaa Föderatsioonile ja 50% miinus üks aktsia äriühingule Demetra, kelle

registrijärgne asukoht on Venemaa Föderatsioonis; viimase aktsiatest 45% kuulub äriühingule Southern Sea Investment LLC, kelle registrijärgne asukoht on Omaani Sultaniriik. Ei ole teada, kellele kuulub ülejäänud 55%. Venemaa Föderatsiooni huvisid äriühingu OZK juhtimisel esindab riigivara haldamise föderaalamet. Avalikult kättesaadavast teabest järeldub, et riigivara haldamise föderaalameti direktor on VY, kelle kohta tehti nõukogu rakendusmäärusega (EL) 2024/1746 kanne määruse nr 269/2014 I lisasse.

Vastavalt Venemaa presidendi 9. märtsi 2004. aasta dekreeedi nr 314, mis käsitleb föderaaltasandi täitevorganite süsteemi ja struktuuri (27. märtsil 2023. aasta jõustunud redaktsioon), punkti 3 alapunktile d allub iga föderaalamet asjaomase sektori eest vastutavale ministrile, kellel on muu hulgas volitused esitada Venemaa Föderatsiooni valitsusele ettepanekuid direktorite (või asedirektorite) ametisse nimetamiseks ja ametist vabastamiseks föderaalministeeriumi haldusalasse kuuluvate föderaalteenistuste ja -ametite puhul, mille tegevust juhib Venemaa Föderatsiooni valitsus (vt http://consultant.ru/document/cons_doc_LAW_46892/942772dce30cfa36b671bcf19ca928e4d698a928/). Venemaa Föderatsiooni presidendi 5. juuni 2008. aasta määruse nr 491 riigivara haldamise föderaalameti kohta, mille sõnastust muudeti viimati 3. juulil 2025, punktis 2 on sätestatud, et nimetatud amet allub Venemaa Föderatsiooni rahandusministeeriumile. Rahandusminister on AS, keda ei ole määruse nr 269/2014 I lisas nimetatud.

Venemaa Föderatsiooni president ja Venemaa Föderatsiooni peaminister võivad anda rahandusministrile suuniseid ja ülesandeid, et viimane teeks ameti suhtes korraldusi, millega kaasneb kohustus jälgida nimetatud korralduste täitmist. Venemaa Föderatsiooni president on VP ja peaminister MM. Mõlemad isikud on kantud määruse nr 269/2014 I lisasse (vt selle punkte 645 ja 669). Niisiis võivad määruse nr 269/2014 I lisas loetletud isikud nimetada ametisse OZK juhatuse või anda korralduse OZK juhatuse ametisse nimetamiseks.

See tähendab, et ameti direktor on isik, kes jääb sanktsioonide kohaldamise alla. Minister, kellele amet allub, ei ole sanktsioonide kohaldamise alla jääv isik, aga Venemaa Föderatsiooni president või peaminister – isikud, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone – võivad kohustada ministrit andma ametile siduvaid korraldusi.

[4.2] Venemaa föderaalseaduse nr 208-FZ aktsiaseltside kohta artikli 48 lõike 1 punktides 4 ja 8 on sätestatud, et aktsionäride üldkoosolek on pädev nimetama ametisse (või vabastama ametist) juhatuse ja nimetama ametisse (või vabastama ametist) juhtorgani, välja arvatud juhul, kui põhikirjas on sätestatud teisiti. Äriühingu OZK põhikirja lõike 11.2 punktides 4 ja 6 on sätestatud, et aktsionäride üldkoosolek on muu hulgas pädev juhatuse liikmete valimise ja volituste ennetähtaegse lõpetamisega seotud küsimustes ning äriühingule üheisikulise juhtorgani moodustamiseks. Äriühingu OZK põhikirja lõike 11.3 esimeses lõigus on omakorda ette nähtud, et aktsionäride üldkoosoleku otsused hääletusele pandud küsimustes võetakse vastu koosolekul viibivate hääleõiguslike aktsiate omanikest

aktsionäride häälteenamusega, välja arvatud juhul, kui Venemaa Föderatsiooni õiguses on sätestatud teisiti. Venemaa föderaalseaduse nr 208-FZ aktsiaseltside kohta artikli 58 lõikes 1 on sätestatud, et aktsionäride koosolekul on õigus võtta vastu otsuseid, kui sellel osalevad enam kui pooled hääleõiguslikud aktsionärid.

Kuivõrd äriühingul OZK on kaks aktsionäri, kellest ühele (Venemaa Föderatsioon) kuulub 50% aktsiatest pluss üks aktsia, kusjuures 50% aktsiatest miinus üks aktsia kuulub piiratud vastutusega äriühingule Demetra, kelle registrijärgne asukoht on Venemaa Föderatsioonis, saavad juhatuse liikmete valimise või juhtorgani valimise otsuse teha kas mõlemad aktsionärid koos või Venemaa Föderatsioon üksi. Niisiis võib Venemaa Föderatsioon nimetada ameti kaudu enamushäältega äriühingu OZK haldus- ja juhtorganitesse liikmeid, mis tähendab, et äriühingu OZK tegevjuhid või juhatuse saavad nimetada ametisse isikud, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone.

Kohaldatavad liidu õigusnormid, liikmesriigi õigusnormid ja rahvusvahelised õigusnormid

5 Liidu õigus ja muud õigusallikad:

Euroopa Liidu põhiõiguste harta: artikkel 17 ja artikli 47 esimene lõik.

Nõukogu 17. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega: artikli 1 punkti a taane v, artikli 2 lõiked 1 ja 2, artikkel 7 ja artikli 11 lõike 1 punktid a ja b ning I lisa punktid 645, 669 ja 1576.

Nõukogu 25. veebruari 2022. aasta rakendusmäärus (EL) 2022/332, millega rakendatakse määrust (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega: lisa punktid 645 ja 669.

Nõukogu 24. juuni 2024. aasta rakendusmäärus (EL) 2024/1746, millega rakendatakse määrust (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega: lisa punkt 1576.

Euroopa Liidu Nõukogu 3. juuli 2024. aasta ELi parimad tavad piiravate meetmete tõhusaks rakendamiseks (edaspidi „ELi parimad tavad“) (dokument 11623/24; kättesaadav aadressil <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11623-2024-INIT/et/.pdf>): punktid 63 ja 64.

Euroopa Komisjoni 8. juuni 2021. aasta arvamus nõukogu määruse (EL) nr 269/2014 artikli 2 lõike 2 kohta (edaspidi „Euroopa Komisjoni arvamus“) (dokument C(2021) 4223 final; kättesaadav aadressil:

https://finance.ec.europa.eu/document/download/1cd09e4a-0187-45bc-b234-1de949933f34_et?filename=210608-ukraine-opinion_et.pdf).

6 Lāti Vabariigi ņigus:

Tsiviilkohtumenetluse seadustik (Civilprocesa likums) (kāttēsaadav aadressil: <https://likumi.lv/ta/id/50500-civilprocesa-likums>):

Artikkel 132 Hagi vastuvōetamatuse alused

(1) Kohtunik tunnistas hagi vastuvōetamatuks, kui:

[...]

5) samade poolte vahēlises kohtuvaidluses, mille ese ja alus on samad, on tehtud lōplik kohtuotsus [...].

Artikkel 204¹ Kohtuotsuse vabatahtlik tāitmine

(1) Kui kohus teeb otsuse, milles kohustatakse raha [...] tagasi maksma, mēāraba tāhtaja otsuse vabatahtlikuks tāitmēseks, vālja arvatud juhul, kui otsus on viivitamatult tāitmēsele pōōratav.

Artikkel 222. Hagi vastuvōetamatuse tagajārjed

Kui leitakse, et hagi on vastuvōetamatu, on hagejal ņigus esitada kohtule uus hagi vastavalt seaduses ette nāhtud korrale.

Artikkel 225 Otsuse tegemēse vajaduse āralangemēse tagajārjed

Kui otsuse tegemēse vajadus langeb ārā, ei ole lubatud pōōrduda kohtu poole uuesti hāgiga samade poolte vahēlises vaidluses, mille ese ja alus on samad.

Artikkel 552¹ Tāitmēsele pōōramēse alustamine

(7) Kui kohtutāiturs teeb kindlaks, et vōlausaldaja suhtes kohaldatakse sanktsioone [...], ei alusta ta tāitemenetlust ja saadab tāitedokumēdi taotlejale tagasi, vālja arvatud juhul, kui konkreetse otsuse tāitmine ei too kaasa olukorda, kus nēmetatud isik rikub sanktsioonēdest tulēnevāid nōudeid, hoiab nēist kōrvale vōi vāldēb nēde tāitmēst.

Artikkel 649 Nōude lābēvaatamine

(1) Vālisriēgi vahekohtuotsuse tunnustamēse ja tāitmēse nōue vaadatakse lābi kohtuistungil, millest teavitatakse ēelnevālt pooli. Huvitatud isikute kohtulikule arutamēsele ēlmutata jātmine ei takista nōude lābēvaatamēst.

[...]

(3) Kui välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise nõue on läbi vaadatud, teeb kohus vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise otsuse või nõude rahuldamata jätmise otsuse.

(4) Nõue on võimalik jätta rahuldamata ainult Läti Vabariigi jaoks siduvates rahvusvahelistes lepingutes ette nähtud juhtudel.

(5) Kohtu otsuse peale saab esitada määruskaebuse.

7 Rahvusvahelise õiguse normid:

10. juunil 1958 New Yorgis sõlmitud välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja täitmise konventsioon (Recueil des traités des Nations unies, kd 330, lk 3; edaspidi „New Yorgi konventsioon“): artikli 5 lõike 2 punkt b:

2. Vahekohtu otsuste tunnustamisest ja täitmisest võib keelduda ka siis, kui selle riigi kompetentne ametkond, kus otsuse tunnustamist ja täitmist nõutakse, leiab, et:

a) [...]

b) otsuse tunnustamine või täitmine oleks vastuolus selle riigi poliitikaga.

Põhjused, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb liidu õiguse kohaldamises ja tõlgendamises

8 Üldreeglina jääb välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise menetlus, kui see toimub vastavalt New Yorgi konventsioonile, selle riigisisese õiguse ja rahvusvahelise õiguse kohaldamisalasse, mis on kohaldatav liikmesriigis, kus vastavat tunnustamist ja täitmist nõutakse (vt Euroopa Kohtu 13. mai 2015. aasta kohtuotsus [...] C-536/13, ECLI:EU:C:2015:316, punkt [41]).

Euroopa Liidu Kohus on siiski tõlgendanud vajalikke aluslepingu sätteid seoses küsimusega, millises ulatuses on vahekohtuotsuseid võimalik edasi kaevata (vt Euroopa Kohtu 1. juuni 1999. aasta kohtuotsus Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, punkt 37).

Nii nagu eespool nimetatud kohtuasjas Eco Swiss, tuleb ka käesolevas kohtuasjas selgitada kohtuasjas otsuse tegemiseks välja, kas „riigi poliitika“ hõlmab ka sanktsioone käsitlevat Euroopa Liidu normistikku. See tähendab, et tekib küsimus, kas arvestades Euroopa Liidu ühist seisukohta Venemaa sõjalise agressiooni kohta Ukrainas ja Euroopa Liidu sanktsioonide korda, on kohustus järgida määruse nr 269/2014 õigusnorme käsitatav „riigi poliitika“ küsimusena New Yorgi konventsiooni tähenduses (esimene eelotsuse küsimus)?

9 ELi parimate tavade punktis 64 on märgitud, et kui (dokumendi punktis 63 loetletud) mis tahes kontrolli kriteerium on täidetud, loetakse, et juriidiline isik või üksus on teise isiku või üksuse kontrolli all, kui juhtumipõhiselt ei ole võimalik

tõendada vastupidist. Vastavalt Euroopa Komisjoni arvamusele kontrollivad juriidilised isikud üldreeglina oma tütarettevõtjate tegevust, mistõttu juhul, kui on tõendatud, et sanktsioonide loetellu kantud isik kontrollib teist juriidilist isikut või üksust, laieneb nimetatud kontroll ka kõigile nimetatud juriidilise isiku tütarettevõtjatele (vt [Euroopa Komisjoni] arvamuse küsimust 1.2; kättesaadav aadressil: https://finance.ec.europa.eu/document/download/1cd09e4a-0187-45bc-b234-1de949933f34_et?filename=210608-ukraine-opinion_et.pdf). Käesoleval juhul on komisjoni juhiste kohaselt määrus nr 269/2014 kohaldatav ka äriühingu OZK tütarettevõtjatele, sealhulgas kaebajale.

ELi parimatest tavadest järeldub, et tuleb asuda seisukohale, et kaebaja on seotud juriidiline isik määruse nr 269/2014 artikli 2 tähenduses.

Siiski ei saa ELi parimaid tavasid käsitada iseseisva õigusallikana ning seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et määrus nr 269/2014 ega ükski teine iseseisev õigusallikas ei anna selget vastust selle kohta, kuidas teha kindlaks, kas juriidilist isikut tuleb pidada seotud juriidiliseks isikuks määruse nr 269/2014 artikli 2 tähenduses, kui enamuse selle haldus- või juhtorgani liikmetest saavad tegelikkuses nimetada häälteenamusega ametisse isikud, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone (teisisõnu on kontrolli kriteerium täidetud). Seega on vaja teha kindlaks, kas sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, on põhjust asuda seisukohale, et kaebaja on seotud isikutega, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone määruse nr 269/2014 artikli 2 tähenduses (teise eelotsuse küsimuse esimene pool).

Esimese astme kohus palus põhikohtuasjas, et Finanšu izlūkošanas dienests (finantsteabe talitus, Läti) esitaks oma arvamuse. Finantsteabe talitus on määruse nr 269/2014 II lisa kohaselt nimetatud määruse tähenduses Läti Vabariigi pädev asutus. Finantsteabe talitus märkis oma arvamuses järgmist: „[...] tuleb arvestada, et sihipäraste finantssanktsioonide eesmärk on mõjutada teatavaid inimesi, kelle käitumist soovitakse muuta. Nimetatud sanktsioonide eesmärk ei ole kohaldada sihipäraste finantssanktsioonide piiranguid tervele riigile või territooriumile. Finantsteabe talitus leiab, et sihipäraste finantssanktsioonide kohaldamine riigi kõrgeimatele riigiametnikele, sealhulgas autoritaarse režiimi juhile, ei tähenda, et selliseid piiranguid tuleb automaatselt kohaldada kõigile riigiametitele, riigile kuuluvatele kapitaliühingutele ja muudele riiklikele üksustele ega sanktsioonide kohaldamise tagajärg ei tohiks olla lõppkokkuvõttes selle takistamine, et riigi avalik-õiguslikud asutused saavad täita oma seadusest tulenevaid põhilisi riiklikke funktsioone [...]“.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on samuti vaja õiguslikku järeldust seoses kontrolli võimalike kriteeriumidega, kui nimetatud kontrolli teostab kaudselt üksus, mis allub Venemaa Föderatsiooni ministeeriumile (teise eelotsuse küsimuse teine osa).

- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab, et määruse nr 269/2014 artikli 11 lõike 1 punkti b kohaselt on artikli 1 punkti a taandes v osutatud „hagi“ mõiste ulatuse tõttu nimetatud artikkel 11 kohaldatav ka välisriigi vahekohtuotsustele.

Määruse nr 269/2014 artiklis 2 mainitakse nimetatud määruse I lisas loetletud isikutega „seotud“ füüsilisi või juriidilisi isikuid, üksusi või asutusi. Nimetatud määruse artikli 11 lõike 1 punktis b viidatakse omakorda füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, kes tegutsevad nimetatud määruse I lisas loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, üksuste või asutuste „kaudu või [...] nimel“.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et määrus nr 269/2014 ei anna selget vastust selle kohta, kas juhul, kui leitakse, et füüsiline või juriidiline isik, üksus või asutus on „seotud“ [nimetatud määruse I lisas loetletud isikutega] määruse artikli 2 tähenduses – mis on põhjus nimetatud isiku rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamiseks –, tuleb samuti asuda seisukohale, et ta tegutseb „[tema] kaudu või tema nimel“ määruse artikli 11 lõike 1 tähenduses – mis oleks põhjus selle isiku puhul „[mitte rahuldada] ühtki nõuet“ (kolmas eelotsuse küsimus).

- 11 Määruse nr 269/2014 artiklis 11 on nähtud ette, et „ei rahuldata ühtki nõuet“, mille on esitanud mõni artikli 11 lõike 1 punktides a või b nimetatud isik.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus eristatakse kohtuasja lõpetamiseks mitut menetluslikku lahendust, millel on erinevad menetluslikud tagajärjed: hagi rahuldamata jätmine, otsuse tegemise vajaduse äralangemine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 223) ja hagi vastuvõetamatuks tunnistamine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 219). Hagi rahuldamata jätmise või otsuse tegemise vajaduse äralangemise puhul ei ole lubatud pöörduda kohtu poole uuesti samade poolte vahelise kohtuvaidlusega, mille ese ja alus on samad (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 132 lõike 1 punkt 5 ja artikkel 225), ent hagi vastuvõetamatuks tunnistamise korral on isikul õigus esitada see kohtule uuesti (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 222). Lisaks on Euroopa Liidu Kohus juba sedastanud, et sanktsioonid on oma laadilt ajutine ja tagasipööratav kaitsemeede, mille eesmärk ei ole jätta selle kohaldamisalasse kuuluvaid isikuid nende omandist ilma (vt Euroopa Liidu Kohtu 15. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Instrubel liidetud kohtuasjades C-753/21 ja C-754/21, EU:C:2022:987, punkt 50).

Määruse nr 269/2014 artiklis 11 ei anta selget vastust selle kohta, kuidas peab kohus toimima, kui ta tuvastab, et „nõude“ on esitanud mõni artikli 11 lõike 1 punktides a või b nimetatud isikutest. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seetõttu seisukohal, et Euroopa Liidu Kohtul tuleb paluda selgitada määruse nr 269/2014 artikli 11 lõikes 1 kasutatud väljendit „ei rahuldata ühtki nõuet“ ehk seda, millised õiguslikud tagajärjed on nimetatud lõike kohaldamisel sellises kohtuasjas nagu seda on põhikohtuasi (neljas eelotsuse küsimus).

- 12 Arvamuses, mille finantsteabe talitus põhikohtuasjas esitas, märgitakse järgmist: „[...] Samas on sanktsioonide korras nähtud rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemise keelu puhul ette teatavad erandid, mille puhul ei ole tarvis pädeva asutuse luba. Näiteks määruse nr 269/2014

artikli 7 lõike 2 punkti c kohaselt ei kohaldata nimetatud määruse artikli 2 lõiget 2 külmutatud kontodele lisatud maksete puhul, mis kuuluvad tasumisele mõnes liikmesriigis tehtud või asjaomases liikmesriigis täitmisele pööratava kohtu, haldusorgani või vahekohtu otsuse alusel [...]“. Kaebaja märgib finantsteabe talituse arvamusele viidates samuti, et määrusega nr 269/2014 ei välistata GAFTA vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise võimalust. Teisisõnu leiavad kaebaja ja pädev asutus, et tegelikult on nimetatud õigusnorm iseseisev alus otsuse tunnustamiseks ja kaebajale on kohaldatav eriolukord (nimelt võimaldab nimetatud õigusnorm kaebajal saada rahalisi vahendeid olenemata sellest, et tegemist võib olla isikuga, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone).

Määruse nr 269/2014 artikli 7 lõike 2 punkt c lubab üldreeglina teha makse mõnes liikmesriigis täitmisele pööratava vahekohtuotsuse alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et nimetatud artikkel 7 reguleerib otsuse täitmisele pööramist siis, kui liikmesriigi kohus on seda juba tunnustanud. See tähendab, et määruse nr 269/2014 artikkel 7 ei ole kohaldatav välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise alusena, kuna see käsitleb krediitdiasutust nimetatud otsuse täitmise faasis. Põhikohtuasja esemeks oleva vahekohtuotsuse tunnustamisele tuleb omakorda kohaldada määruse nr 269/2014 artiklit 11.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab määruse terviklikuks analüüsimiseks ning välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise kohta oma hinnangu andmiseks teha kindlaks, kas määruse nr 269/2014 artikleid 7 ja 11 tuleb tõlgendada nii, et artikkel 11 reguleerib välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise protsessi, mis leiab aset liikmesriigi kohtus, samas kui artikkel 7 reguleerib nimetatud vahekohtuotsuse täitmist, mis toimub vabatahtlikult või kohtutäituri kaudu, ning nii, et artikkel 7 ei ole *per se* kohaldatav liikmesriigi kohtus vahekohtuotsuse tunnustamise alusena (viies eelotsuse küsimus).

- 13 Määruse nr 269/2014 artikli 2 lõikega 2 keelatakse rahaliste vahendite otsene ja kaudne kättesaadavaks tegemine I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele ega nende kasuks.

Kohtuasjade menetlemisel tehtud otsuste eest vastutavad kohtud. Kuigi kohtuotsus tuleb täitmisele pöörata, ei sekku kohtud täitemenetlusse endasse. Vastavalt Läti tsiviilkohtumenetlus käsitlevatele õigusnormidele, on juhul, kui leitakse, et võlausaldaja on isik, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone, kohtutäituri kohustus jätta kohtuotsus täitmisele pööramata (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 552¹ lõige 7). Siiski ei saa eirata asjaolu, et tsiviilkohtumenetluse seadustikus on samuti nähtud ette otsuse vabatahtlik täitmine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 204¹). Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et arvestades määruse nr 269/2014 artikli 2 lõike 2 imperatiivset laadi, keelatakse sellega mis tahes isikul teha otseselt või kaudselt kättesaadavaks rahalisi vahendeid või majandusressursse isikutele, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone.

Kuna kaebaja on äriühing, kelle registrijärgne asukoht on Šveitsi Konföderatsioonis, samas kui selle emaettevõtja on äriühing, kelle registrijärgne asukoht on Venemaa Föderatsioonis, on võimalik, et esineb olukord, kus kaebaja jaoks avatakse jooksevkonto, näiteks kolmandas riigis, mille õigusraamistik ei sisalda sanktsioone või mille sanktsioonid ei ole võrreldavad määruses nr 269/2014 kehtestatudga.

Seetõttu on tarvis teha kindlaks, kas määruse nr 269/2014 artikli 2 lõiget 2 koostoimes nimetatud määruse artikliga 7 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul on kohustus veenduda, et tema otsuse tagajärg ei ole teha otseselt ega kaudselt kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse I lisas loetletud isikutega seotud isikutele. Juhul, kui kohtul on selline kohustus, siis kuidas peab liikmesriigi kohus toimima ehk millised meetmed tuleb selle tagamiseks võtta (kuues eelotsuse küsimus)?

- 14 Juhul, kui kohtud peavad samuti tagama ühise sanktsioonide korra eesmärkide saavutamise, tuleb neil sõltuvalt neljandale eelotsuse küsimusele antud vastusest kaaluda võimalikke lahendusi, näiteks kas liikmesriigi kohtul on kohustus jätta hagi (nõue) rahuldamata või tunnistada see vastuvõetamatuks, kui puuduvad tagatised, et makse tehakse sellises krediitiasutuses avatud kontole, kus rahalised vahendid külmutatakse ehk kui kohtul ei ole võimalik tagada, et otsuse tagajärjel ei tehta otseselt ega kaudselt kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse I lisas loetletud isikutega seotud isikutele, või piisaks sellest, kui otsuse resolutsiooni lisatakse konkreetne piirang.

Kohtuasjas C-480/24, Čiekuri-Shishki, mille menetlemine on Euroopa Liidu Kohtus hetkel pooleli ja milles esitas eelotsusetaotluse Latvijas Republikas Senāts (Läti kõrgeim kohus (Senat)), on viies eelotsuse küsimus sõnastatud järgmiselt: „Millised õiguslikud tagajärjed tulenevad määruse nr 269/2014 artikli 11 lõikest 1, milles on sätestatud, et ühtki nõuet, mille on esitanud punktides a või b osutatud isikud, „ei rahuldata“? Või kas selliste nõuete sisuline menetlemine on lubatud, kui kohtu otsuse resolutsioonis sedastatakse, et otsust ei saa täitmisele pöörata seni, kuni isik jääb kantuks asjaomasesse loetellu?“ Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et resolutsiooni sellise piirangu lisamine riivaks ebaproportsionaalselt omandiõigust ja kaebaja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, kuna puuduvad täitmistagatised, mis kaitsevad teda näiteks võlgniku maksejõuetuse eest. Kohtuotsus peab olema ka täitmisele pööratav, aga nimetatud märke puhul ei saa seda määramata aja jooksul tegelikult täita.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb ettepaneku kaaluda seda lahendust ja hinnata, kas see on liidu õigusnormidega kooskõlas. Määruse nr 269/2014 artikli 7 lõike 2 punktis c on nähtud ette, et maksete tegemist, sealhulgas mõnes liikmesriigis täitmisele pööratava vahekohtuotsuste alusel, võib lubada, kui nimetatud maksed külmutatakse vastavalt määruse nr 269/2014 artikli 2 lõikes 1 sätestatudle. Seega kas sellises kohtuasjas nagu käesolev kohtuasi on võimalik vaadata sisuliselt läbi välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise ja täitmise nõue ning tunnistada välisriigi vahekohtuotsust, kui läbivaatav kohus sedastab otsuse

resolutsioonis, et otsust on võimalik pöörata täitmisele ainult juhul, kui maksed külmutatakse vastavalt määruse nr 269/2014 artikli 2 lõikes 1 sätestatule (seitsmes eelotsuse küsimus)?

- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei jõudnud Euroopa Liidu Kohtu praktikat analüüsides ammendava vastuseni ja tema analüüs ei võimalda täpsustada, kuidas tuleb kohaldada õigusnorme, mis käsitlevad piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega. Liidu õiguse korrektne kohaldamine pole samuti piisavalt ilmne, et selle kohta puuduksid põhjendatud kahtlused. Küsimused, mida tuleb analüüsida Euroopa Liidu kohtus pooleliolevates kohtuasjades (eespool nimetatud kohtuasi C-480/24, Chikuri-Shishki, ja kohtuasi C-802/24, Reibel, milles esitas eelotsusetaotluse Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus)), ei anna samuti otsest vastust selle kohta, kuidas tõlgendada käesolevas kohtuasjas kohaldatavat Euroopa Liidu õigust.

Lisaks on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 649 lõigete 1, 3 ja 5 kohaselt eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsus lõplik ja selle peale ei saa kõrgema astme kohtusse edasi kaevata.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab eeltoodut arvestades, et Euroopa Liidu Kohtule tuleb esitada eelotsusetaotlus.

[...].

Resolutsioon

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 [...] tsiviilkolleegium

otsustab

esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas arvestades Euroopa Liidu ühist seisukohta Venemaa sõjalise agressiooni kohta Ukrainas ja Euroopa Liidu sanktsioonide korda, tuleb asuda seisukohale, et määruse nr 269/2014 rikkumine on käsitatav „riigi poliitikaga“ vastuolus olemisena, kui liikmesriigis tuleb teha otsus välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise kohta kooskõlas 10. juunil 1958 New Yorgis sõlmitud välisriigi vahekohtu otsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni artikli 5 lõike 2 punktiga b?

2. Kas määruse nr 269/2014 artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et juriidilist isikut tuleb käsitada „seotud juriidilise isikuna“, kui

a) nimetatud juriidilise isiku haldus- või juhtorgani liikmed saavad tegelikult nimetada häälteenamusega ametisse isikud, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone;

b) nimetatud juriidilise isiku üle teostab kaudselt kontrolli riiklik üksus, mis allub oma tegevuses Venemaa Föderatsiooni ministerruumile?

3. Kas määruse nr 269/2014 artikli 11 lõikes 1 nimetatud kohustust, et „ei rahuldata ühtki nõuet, kohaldatakse ka juriidilisele isikule, keda peetakse „seotud isikuks“ nimetatud määruse artikli 2 tähenduses?

4. Arvestades põhikohtuasja faktilisi asjaolusid, siis millised õiguslikud tagajärjed tulenevad määruse nr 269/2014 artikli 11 lõikest 1, milles on sätestatud, et ühtki nõuet, mille on esitanud punktides a või b osutatud isikud, „ei rahuldata“?

5. Kas määruse nr 269/2014 artikleid 7 ja 11 tuleb tõlgendada nii, et artikkel 11 reguleerib välisriigi vahekohtuotsuse tunnustamise protsessi, mis leiab aset liikmesriigi kohtus, samas kui artikkel 7 reguleerib nimetatud vahekohtuotsuse täitmist, mis toimub vabatahtlikult või kohtutäituri kaudu, ning nii, et artikkel 7 ei ole *per se* kohaldatav liikmesriigi kohtus vahekohtuotsuse tunnustamise alusena?

6. Kas määruse nr 269/2014 artikli 2 lõiget 2 koostoimes nimetatud määruse artikliga 7 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul on kohustus veenduda, et tema otsuse tulemusena ei tehta otseselt ega kaudselt kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse I lisas loetletud isikutega seotud isikutele? Kui selline kohustus on olemas, siis millised meetmed tuleb selle tagamiseks võtta?

7. Juhul kui vastus kuuendale eelotsuse küsimusele on jaatav:

a) Kas liikmesriigi kohtul on kohustus jätta hagi (nõue) rahuldamata või tunnistada see vastuvõetamatuks, kui puuduvad tagatised, et makse tehakse sellises krediitiasutuses avatud kontole, kus rahalised vahendid külmutatakse ehk kui kohtul ei ole võimalik tagada, et otsuse tagajärjel ei tehta otseselt ega kaudselt kättesaadavaks rahalisi vahendeid ega majandusressursse I lisas loetletud isikutega seotud isikutele?

b) Kas piisab sellest, kui otsuse resolutsiooni lisatakse konkreetne piirang, milles on sätestatud, et otsuse tohib pöörata täitmisele ainult juhul, kui maksed külmutatakse vastavalt määruse nr 269/2014 artikli 2 lõikes 1 sätestatule?

Menetlus peatatakse kuni Euroopa Liidu Kohtu otsuse kuulutamiseni.

Menetluse peatamist käsitleva resolutsiooni osa peale saab edasi kaevata kümne päeva jooksul [...].

[...] [allkirjad ja standardväljendid]